

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน และสังเคราะห์แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน

สภาพการจัดการข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดเวทีสนทนากลุ่มในพื้นที่ พบว่า บริบทของข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในพื้นที่ อบต.ไชยวัฒนา จ.น่าน ในด้านรูปแบบการบริหารจัดการสวัสดิการสังคม มีการระบบและกลไกในการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมที่มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการสังคมที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต.ไชยวัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บริหารจัดการสวัสดิการด้วยตนเอง และพยายามผลักดันให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวัสดิการด้วยตนเอง ทำให้พื้นที่ไชยวัฒนามีการจัดสวัสดิการหลากหลายรูปแบบ ทั้งสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐและโดยชุมชน ซึ่งกองทุนที่มีปัญหาการชำระหนี้ของสมาชิกมีปัญหามากที่สุดคือ กองทุนเงินออมวันละบาท มีการก่อตั้งกองทุน 5 ประเภท ได้แก่

- 1) กลุ่มฌาปนกิจ (ทุกหมู่บ้าน) จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลัก
- 2) กองทุนหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เป็นแหล่งเงินออมและเงินกู้ที่เอื้อประโยชน์ให้คนในชุมชน โดยดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี และกู้เงินได้ ไม่เกิน 20,000 บาท ซึ่งจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่ จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลัก
- 3) กองทุน อปพร. (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) มีการจัดรูปแบบสวัสดิการด้วยการดูแลกันเองของสมาชิก อปพร. ของหมู่บ้าน ด้วยเงินบริจาคจากการช่วยงาน ดูแลสมาชิกด้วยการขึ้นบ้านใหม่ และงานศพ จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลัก
- 4) กองทุน อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) เป็นการจัดตั้งกลุ่มเพื่อดูแลกันเองของสมาชิก อสม. ด้วยการออมจากสมาชิกทุกคน คนละ 100 บาท ต่อปี และเงินสนับสนุนจาก สปสช. (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลัก
- 5) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา หรือกองทุนเงินออมวันละบาท จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา ก่อตั้งและเริ่มดำเนินการเก็บสัจจะวันแรกในวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2553 และได้รับการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน จากคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่

23 มีนาคม 2555 ตามนโยบายการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา ด้านการส่งเสริมให้ชุมชน มีความเข้มแข็ง ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ให้สมาชิกในชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมบริหารจัดการ กำหนดทิศทางของตนเองในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันจากเงื่อนไชภายนอก เข้าไปทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ชุมชนรู้จักประหยัดและมีวัฒนธรรมเก็บออมเงิน เพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว ซึ่งเกื้อกูลและสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงออกระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา ตั้งแต่ พ.ศ.2553 (แก้ไขฉบับที่ 4 พ.ศ.2558) ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานเจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชน ดังนี้

1. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย
  - 1.1 นายภูเบศ ไชโย นายองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
  - 1.2 นายประดิษฐ์ จิตอารี รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
  - 1.3 นายสงัด บุญเทพ รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
  - 1.4 นายจรูญ ปัญญาญ เลขาธิการนายองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
2. คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - 2.1 นางจิระนันท์ ชัยรัตนคำโรจน์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
  - 2.2 นางอัมพร อุทุมพร ผู้อำนวยการกองคลัง
  - 2.3 นายเอกพล มาระวิชัย ผู้อำนวยการกองโยธา
  - 2.4 นางสาวอัจฉรา สุกุลปิยะรัตน์ หัวหน้าส่วนการศึกษา
  - 2.5 นายกำจัด ยะแสง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
  - 2.6 นางจันทร์ฉาย เตชนันท์ หัวหน้าสำนักปลัด
3. คณะกรรมการบริหารงาน ประกอบด้วย

3.1 นายสมบุรณ์ ศิริรัตน์ ประธานสภา อบต.ไชยวัฒนา	ประธานกรรมการ
3.2 นายสมจิต ปาละ ผู้ใหญ่บ้านห้วยท่า	รองประธานกรรมการ
3.3 นายประสิทธิ์ ศิริรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านท่าควาย	นายทะเบียน
3.4 นายมิตร ศิริรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านหนอง	เหรัญญิก
3.5 นายสนั่น คำแสน ส. อบต. หมู่ 5	ผู้ช่วยเหรัญญิก
3.6 นายประเทือง ชาวจิว ผู้ใหญ่บ้านนาจิว	ฝ่ายประสานงาน
3.7 นายยุทธนา ยาป็น ผู้ใหญ่บ้านแดนพนา	ฝ่ายประสานงาน
3.8 นางมาลี ไชโย แพทย์ประจำตำบลไชยวัฒนา	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
3.9 นายสมาน บุญเทพ ส.อบต หมู่ 7	กรรมการ
3.10 นางปาน ชาวเขต ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเสี้ยว	กรรมการ
3.11 นายเจริญ ชาวจิว ส.อบต. หมู่ 1	กรรมการ
3.12 นายสงคราม จิตอารี ส.อบต. หมู่ 4	กรรมการ
3.13 นายประเสริฐ ไชโย ส.อบต. หมู่ 3	กรรมการ
3.14 นายสมพงษ์ สุวงกฎ ส.อบต. หมู่ 3	กรรมการ

3.15 นายสมฤทธิ์ ศิริรัตน์ ส.อบต. หมู่ 4	กรรมการ
3.16 นายสำราญ ปาละ ส.อบต. หมู่ 5	กรรมการ
3.17 นายวิเชียร กันธุ์ระ ส.อบต. หมู่ 6	กรรมการ
3.18 นายฤทธิเดช ปันศิริ รองประธานสภา อบต. ไชยวัฒนา	กรรมการ
3.19 นายมนตรี พนะสันต์ ส.อบต. หมู่ 7	กรรมการ
3.20 นายสุภาพ ปาละ ส.อบต. หมู่ 8	กรรมการ
3.21 นายเทศ ยาป็น ส.อบต. หมู่ 8	กรรมการ
3.22 นางณัฏฐธิดา เทพอาจ นักพัฒนาชุมชน	เลขานุการ

คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ ดังนี้ บริหารกองทุนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ กำหนดแผนจัดหาเงินเข้ากองทุน ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับกองทุนด้านต่างๆ รับสมัครและจัดทำทะเบียนสมาชิก และจัดทำบัญชีหรือเอกสารด้านต่างๆ และให้บริการช่วยเหลือในด้านสวัสดิการแก่สมาชิก และประสานงานกับส่วนราชการองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารกองทุน วัตถุประสงค์ของกองทุน คือ เพื่อระดมทุนเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา เพื่อช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและปลูกจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ให้เกิดในชุมชน ซึ่งสมาชิกจะได้รับสวัสดิการ มีเงื่อนไขคือ ต้องเป็นออมเงินครบระยะเวลา 180 วัน หรือ 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่สมัครเป็นสมาชิก หากออมไม่ครบระยะเวลาแล้วเสียชีวิต จะได้รับเงินสัจจะสะสมคืน เท่ากับที่ส่งชำระมาแล้วเท่านั้น โดยเงินสวัสดิการสำหรับสมาชิกกองทุนมี 5 กรณี ดังนี้

1. การเจ็บป่วย

1.1 สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก 180 วันหรือ 6 เดือน จ่ายสมาชิกที่เข้านอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 12 คืน นำหลักฐานใบรับรองแพทย์ หรือนำสำเนาแนบ

1.2 กรณีอุบัติเหตุ สูญเสียอวัยวะ ได้รับสวัสดิการเป็นเงิน 500 บาท/ราย ถ้าสูญเสียมากกว่า 1 อย่าง ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

2. การเสียชีวิต

สวัสดิการค่าจัดงานศพ สวัสดิการการคืนเงินออมของสมาชิกคุณ 1 เท่าของเงินออม

3. การเกิด

สมาชิกคลอดบุตร (ภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย) แล้วบุตรนั้นมีชีวิต ตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป จะได้รับสวัสดิการเงินรับขวัญสำหรับเด็ก จำนวน 500 บาทต่อคน ปีละไม่เกิน 1 ครั้ง

4. การแก่

เมื่อสมาชิกมีอายุครบ 75 ปี หรือเสียชีวิต

4.1 ออมครบ 10 ปี ได้รับเงินสวัสดิการ 500 บาท

4.2 ออมครบ 20 ปี ได้รับเงินสวัสดิการ 1,000 บาท

4.3 ออมครบ 30 ปี ได้รับเงินสวัสดิการ 1,500 บาท

5. สวัสดิการอื่นๆ

5.1 ทุนการศึกษา ตามเงื่อนไขคณะกรรมการกำหนด

5.2 ผู้ประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ จะได้รับเงินช่วยเหลือไม่เกิน 2,000 บาทต่อครั้ง ไม่เกิน 1 ครั้งต่อปี

อนึ่ง ในส่วนของการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสนั้นให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการกองทุน

ปัญหาและอุปสรรคของกองทุน

1. คณะกรรมการกองทุน ดำรงตำแหน่งหลายอย่างในหมู่บ้าน ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
2. เนื่องจากก่อตั้งกองทุนครั้งแรกมีสมาชิกครอบคลุมหมู่บ้านทั้งตำบล ทำให้การดำเนินงานเป็นลักษณะเครือข่าย ทำให้คณะกรรมการบางหมู่บ้านขาดความมั่นใจ และไม่สามารถสร้างความเข้าใจได้
3. เป็นระบบกองทุนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ จึงได้รับความสนใจจากคนในชุมชนค่อนข้างน้อย ในการรับสมัครสมาชิกใหม่จึงจะรับผู้ที่สนใจเมื่อกองทุนครบ 1 ปี

4. เนื่องจากเป็นกองทุนการเงินขนาดใหญ่ระดับตำบล ทำให้ไม่ได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา มีการยกยอกเงินในกลุ่มอื่นๆ

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

1. มีการกำหนดวัน เวลาการทำงานที่ชัดเจน คณะกรรมการเข้าใจและรับรู้ตรงกัน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลากับการดำเนินงานมากนัก
2. มีการประสานความร่วมมือระหว่างหมู่บ้าน คณะกรรมการหมุนเวียนไปประชาสัมพันธ์ให้กับหมู่บ้านที่ยังไม่เข้าใจ หรือขาดความเชื่อมั่นในตัวคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน
3. มีการประชาสัมพันธ์คนในชุมชนที่สนใจ เปิดรับสมัครใหม่โดยลงรับสมัครในหมู่บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน
4. มีการจัดทำงบการเงินเป็นประจำทุกเดือน ให้คณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านนำไปประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ตรวจสอบ มีการจัดทำเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่รัดกุม

แนวทางในการพัฒนากองทุน

1. ขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมมากขึ้นทั้งตำบล โดยประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจในเชิงรุก ถึงตัวของคนในชุมชนอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มวัย โดยอาศัยสื่อหลายประเภท
2. ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม ปรับปรุง ระเบียบข้อบังคับและการจ่ายสวัสดิการ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในตำบล โดยคำนึงถึงการแสดงความเอื้ออาทรต่อกัน
3. มุ่งเน้นส่งเสริมการศึกษาแก่สมาชิกที่อยู่ในวัยเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่เรียนดีมีโอกาสได้เรียนสูงขึ้น โดยไม่ต้องรอหวังพึ่งภาครัฐอย่างเดียว
4. มีการฝึกอบรม และเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนฯ เพื่อก่อเกิดการสืบทอด สานต่อการดำเนินงานกิจกรรมกองทุนฯ สืบไป

ความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

1. ส่งเสริมสนับสนุนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ให้การจัดสวัสดิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง เช่น การประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาล ในด้านรูปแบบของการจัดสวัสดิการให้สมาชิก ที่สอดคล้องตามที่โรงพยาบาลกำหนด รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อสวัสดิการของสมาชิกเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ระหว่างกองทุน เช่น การจัดมหกรรมกองสวัสดิการชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังการดูแลซึ่งกันและกันได้ด้วยตนเอง ของกลุ่มกองทุน อีกทั้งเป็นการสร้างกระแสให้มีการขยายผลกองทุนลักษณะนี้ทั่วประเทศ จะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกที่ดีกับคนไทย ลดภาระของรัฐในการเข้ามาดูแลสวัสดิการพื้นฐานของประชาชน และเป็นการเน้นย้ำการใช้ชีวิตตามแนวทางพระองค์ท่าน เอื้ออาทร ดูแลกันและกัน อย่างยั่งยืน ตลอดไป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดเวทีสนทนากลุ่ม ในประเด็นเรื่องข้อมูลของการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา พบว่า มีการจัดมีการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนเป็นหลัก 4 กองทุน ได้แก่ กลุ่มฌาปนกิจ (ทุกลมุ่มบ้าน) กองทุนหมู่บ้าน กองทุน อปพร. และกองทุน อสม. ส่วนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา หรือ กองทุนเงินออมวันละบาท จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ที่มีความเป็นทางการสูง (Formal) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีการจัดสวัสดิการให้สมาชิกครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบกองทุน กรรมการของกลุ่มผู้นำชุมชน และประธานกองทุนฯ จำนวน 6 คน (นายประสิทธิ์ ศิริรัตน์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 082-1860475, นายสุภาพ ปาละ กรรมการกลุ่มกขคจ. นางวิมล วรณภพ ประธานกลุ่มหมู่ที่ 3 087-1880039 นางวรฉวี พันตรีเกิด ประธานกลุ่ม หมู่ที่ 6 นายประเทือง ขาวจิว ประธานกลุ่ม หมู่ที่ 3 เบอร์โทรศัพท์ 089-6512974 นายสมบุรณ์ ศิริรัตน์ ประธานกลุ่มสวัสดิการชุมชน 092-7765769) พบว่า การบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนายังแยกส่วนไม่มีการเชื่อมโยงกับกองทุนอื่นๆ ในพื้นที่ที่จัดโดยชุมชนเป็นหลัก จึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลที่มีในชุมชนมาใช้ประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมได้ในปัจจุบัน สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล

ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดผู้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาทุกกองทุน ได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขาฯ การ เจริญญิก มีเพียงกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนาหรือกองทุนเงินออมวันละบาท ที่จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาเท่านั้นที่จะมีเจ้าหน้าที่จาก อบต.ไชยวัฒนาเป็นผู้เก็บข้อมูลทั้งหมด

สถานที่จัดเก็บข้อมูล

ส่วนใหญ่จะมีการรวบรวมใส่ในแฟ้มแผนงานของกลุ่ม หรือใส่ในสมุดของกลุ่มและจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารที่บ้านประธานกลุ่ม หรือจัดเก็บไว้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนของอำเภอปัว บางกลุ่มมีการ

รวบรวมข้อมูลจัดเก็บในคอมพิวเตอร์โดยมีเลขานุการเป็นผู้พิมพ์ โดยจะมีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับ อบต.ไชยวัฒนา และมีการรายงานให้สมาชิกทราบ เพื่อให้ทราบถึงการทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ยกเว้น กลุ่มสวัสดิการชุมชนมีการรวบรวมข้อมูลและจัดเก็บไว้ที่ อบต.ไชยวัฒนา และมีรายงานการประชุม 3 เดือนต่อครั้ง

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูล

เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นอย่างระบบ ทำให้กลุ่มมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบและรับรู้การทำงานของกลุ่ม สามารถตรวจสอบได้ และเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกได้รับทราบผลอย่างเปิดเผยและทั่วถึง ดังคำกล่าวของผู้นำกลุ่ม ที่ระบุวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูลไว้ว่า

“... สะดวกต่อการค้นหา ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบได้ และเป็นการรายงานผลภายในกลุ่มให้รับทราบผลการดำเนินงานตลอดปี....”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

“....เก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นแบบแผน เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบและรับรู้การทำงานของ กลุ่ม กขคจ. ร่วมกัน และสะดวกในการค้นหาข้อมูลเวลามีคนขอดู....”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

“...สะดวกในการทำงาน สามารถตรวจสอบได้....”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ

ข้อมูลที่จัดเก็บของทุกกองทุน ได้แก่ บันทึกการประชุม บัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม

ปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล

สำหรับปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลของกองทุน สรุปลได้หลายประการ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาไม่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มที่เป็นปัจจุบันเพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบ
2. ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดเก็บข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล

3. สมาชิก หรือผู้นำกลุ่มบางคนไม่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล หรืองานด้านเอกสารงานธุรการ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้ด้านการบัญชีเบื้องต้น ผู้บริหารกลุ่มบางคนไม่รู้รายละเอียดวิธีการที่ถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูล ทำให้การเก็บข้อมูลที่เป็นระบบเป็นไปได้ยาก
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มบางส่วนสูญหายไป เนื่องจากไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ
5. ไม่มีค่าตอบแทนให้กรรมการผู้รับผิดชอบในการทำงานด้านการจัดเก็บข้อมูลให้กองทุน จึงส่งผลให้หากคนมารับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลที่ต่อเนื่องได้ยาก เนื่องจากงานจัดเก็บข้อมูลเป็นงานที่ละเอียด ใช้เวลา และต้องใช้ความอดทนในการปฏิบัติงานสูง

แนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล

ส่วนแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลของกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาเข้ามาช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดเก็บข้อมูลของกองทุนให้มากขึ้น เนื่องจากมีสมาชิกในกลุ่มหลายคนยังขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูล ดังคำกล่าวของผู้นำกลุ่มรายหนึ่ง ที่กล่าวว่า

“...ประธานคนก่อนไม่รู้รายละเอียด ทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปได้ยาก...”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

2. ควรมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้กองทุน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและค้นหา
3. ควรให้สมาชิกดำเนินการบริหารจัดการกองทุนได้ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังคงให้องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนากำกับดูแลและเป็นที่ปรึกษาในบางเรื่อง ดังคำกล่าวของผู้นำกลุ่มรายหนึ่ง ที่กล่าวว่า

“...อยากให้สมาชิกดำเนินการกันเองโดยแยกจาก อบต. แต่ยังให้ อบต. ควบคุมอยู่...”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

4. ควรมีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดเก็บข้อมูลโดยตรง และการจัดเก็บข้อมูลมีความต่อเนื่อง เกิดความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังคำกล่าวของผู้นำกลุ่มรายหนึ่ง ที่กล่าวว่า

“..ให้จ้างเจ้าหน้าที่คอยจัดเก็บข้อมูลให้ เพื่อความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2560)

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา

สภาพการจัดการข้อมูล	ผลการศึกษา	ผลการวิเคราะห์
1. ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บ	ประธานกลุ่ม/เลขานุการ/ เภรณญิก ยกเว้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนา เจ้าหน้าที่ อบต.ไชยวัฒนาเป็นผู้จัดเก็บข้อมูล	การจัดเก็บข้อมูลสวัสดิการชุมชน ยังไม่มีการจัดทำอย่างเป็นระบบฐานข้อมูล ที่มีการจัดการว่าผู้ใดเป็นผู้นำข้อมูลเข้า ใครมีสิทธิแก้ไขข้อมูล และใครมีสิทธิเรียกใช้ข้อมูล
2. สถานที่จัดเก็บข้อมูล	บ้านประธานกลุ่ม หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าหรือ อบต.ไชยวัฒนา	ยังไม่มีมีการควบคุมระบบความปลอดภัยของข้อมูล โดยป้องกันไม่ให้ผู้ที่มิได้รับอนุญาตเข้ามาเรียกใช้หรือแก้ไขข้อมูลได้ โดยง่าย ทำให้อาจเกิดการสูญหายหรือถูกทำลายโดยไม่ได้ตั้งใจ
3.วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ	สะดวกต่อการค้นหาข้อมูล รายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิก สามารถตรวจสอบได้	ข้อมูลที่จัดเก็บยังไม่สามารถยืนยันได้ว่ามีความถูกต้องทันเวลา สมบูรณ์ครบถ้วน กระทัดรัด ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และมีความต่อเนื่อง เนื่องจากยังไม่มีมีการตรวจสอบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีส่วนได้เสีย
4.ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ	บันทึกการประชุม บัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม	การทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ ตั้งแต่การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล การดำเนินการประมวลผลข้อมูลให้กลายเป็นสารสนเทศ และการดูแลรักษาสารสนเทศ เพื่อการใช้งานยังไม่ครอบคลุม

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพการจัดการข้อมูล	ผลการศึกษา	ผลการวิเคราะห์
5. ปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล	<ol style="list-style-type: none"> 1. อบต.ไชยวัฒนาไม่รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มแจ้งให้สมาชิกทราบ 2. ขาดคอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล 3. สมาชิก หรือผู้นำกลุ่มบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล 4. ไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ 5. ไม่มีค่าตอบแทนให้กรรมการที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูล 	<p>อบต.ไชยวัฒนายังไม่สามารถบริหารจัดการข้อมูลในลักษณะแบบเบ็ดเสร็จ หรือแบบจุดเดียว (One Stop Service)</p>
6. แนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล	<ol style="list-style-type: none"> 1. อบต.ไชยวัฒนาเป็นที่ปรึกษา 2. การจัดเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้กองทุน 3. สมาชิกบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง โดยอบต.ไชยวัฒนากำกับดูแลและให้คำปรึกษาบางเรื่อง 4. มีการจ้างเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูล 	<p>อบต.ไชยวัฒนาควรมีการบูรณาการข้อมูล ให้เกิดระบบสารสนเทศที่เป็นข้อมูลจริง ถูกต้อง แม่นยำ โปร่งใส จะลดความขัดแย้งในการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจนมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร มีการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการข้อมูลขององค์กรได้อย่างยั่งยืนต่อไป</p>

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดผู้เก็บข้อมูล

ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดผู้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาทุกกองทุน ได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการ เภรัญญิก มีเพียงกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยวัฒนาหรือกองทุนเงินออมวันละบาท ที่จัดเป็นสวัสดิการสังคมที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนาเท่านั้นที่จะมีเจ้าหน้าที่จาก อบต.ไชยวัฒนาเป็นผู้เก็บข้อมูลทั้งหมด

วิธีการและสถานที่จัดเก็บข้อมูล

ส่วนใหญ่จะมีการรวบรวมใส่ในแฟ้มแผนงานของกลุ่ม หรือใส่ในสมุดของกลุ่มและจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารที่บ้านประธานกลุ่ม หรือจัดเก็บไว้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนของอำเภอปัว บางกลุ่มมีการรวบรวมข้อมูลจัดเก็บในคอมพิวเตอร์โดยมีเลขานุการเป็นผู้พิมพ์ โดยจะมีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับ อบต.ไชยวัฒนา และมีการรายงานให้สมาชิกทราบ เพื่อให้ทราบถึงการทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ยกเว้น กลุ่มสวัสดิการชุมชนมีการรวบรวมข้อมูลและจัดเก็บไว้ที่ อบต.ไชยวัฒนา และมีรายงานการประชุม 3 เดือนต่อครั้ง

ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ

ข้อมูลที่จัดเก็บของทุกกองทุน ได้แก่ บันทึกการประชุม บัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า การบันทึกข้อมูลของกองทุนแทบทุกกองทุน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับตัวสมาชิกและข้อมูลทางการเงินและบัญชีของกองทุนทุกประเภท ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก ข้อมูลทางการเงิน ทั้งการฝากเงิน การกู้เงินและการชำระคืน รายรับ รายจ่าย และกำไรจากการดำเนินงานของทุกกองทุน ยังคงใช้การบันทึกด้วยสมุดบันทึกเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการใช้แรงงานคน (Manual) และคุณสมบัติส่วนตัวของคน ได้แก่ ความจำเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ความแม่นยำและความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลจะน้อย ประการสำคัญความผิดพลาดอันเกิดจากคนจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก มีเพียงบางกลุ่ม (กลุ่มน้ำยาล้างจาน) ที่เริ่มบันทึกและนำข้อมูลจัดเก็บในคอมพิวเตอร์ (ควบคู่กับการบันทึกด้วยสมุดบันทึก) แต่ก็ยังไม่ได้นำข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ ไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงบริหารจัดการ หรือวางแผนกิจกรรมล่วงหน้าแต่อย่างใด การบันทึกข้อมูลด้านต่างๆ ของกองทุนด้วยสมุดบันทึก และการเก็บข้อมูลของภาพรวมทั้งกองทุนไว้ที่ประธาน หรือเลขานุการ หรือ เภรัญญิก เพียงฉบับเดียว ที่มักปฏิบัติกันโดยทั่วไป มีความเสี่ยงสูงมาก ต่อการทำสมุดบันทึกสูญหายโดยไม่ตั้งใจ หรือหากมีกรณีบ้านของผู้จัดเก็บเอกสารของกองทุนประสบกับอุทกภัย หรืออัคคีภัย อาจทำให้หลักฐานการเงินที่สำคัญของกองทุนสูญหายไปด้วย

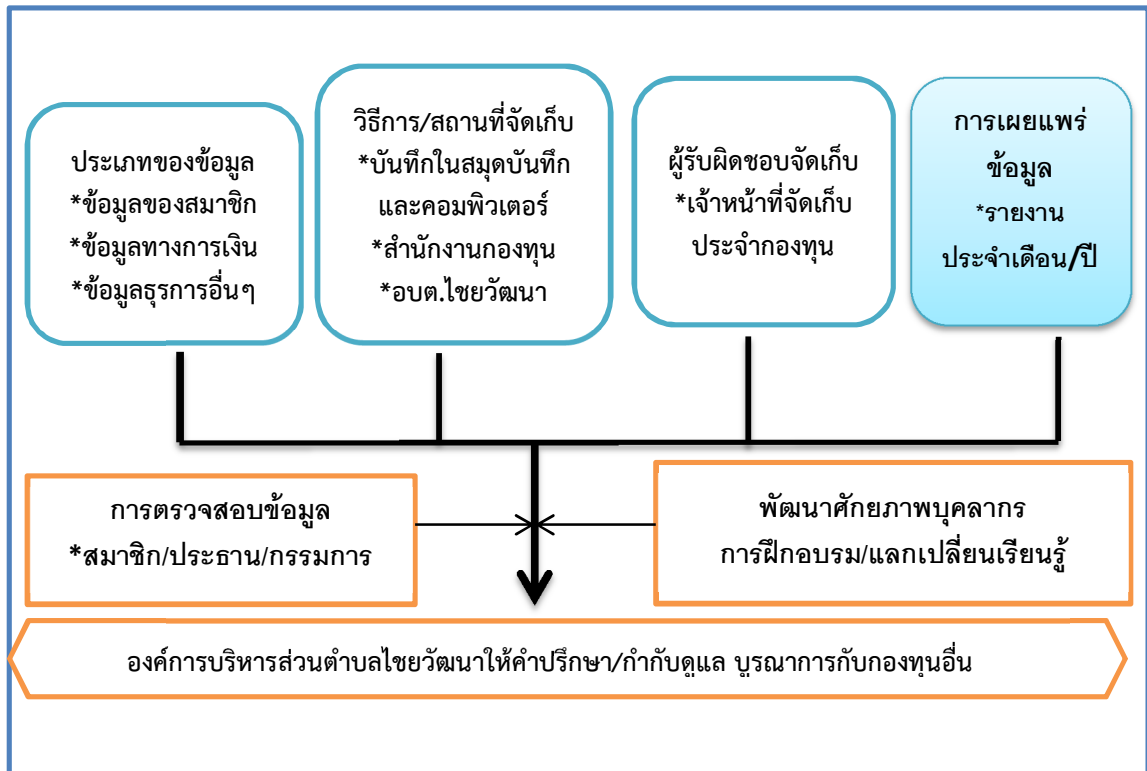
ส่วนการเผยแพร่และการตรวจสอบการจัดการข้อมูล มีการจัดทำรายงานทางการเงินทุกเดือนเผยแพร่ให้สมาชิกได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญ ควรให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูล โดยการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกข้อมูล มีผู้ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลโดยตรง นอกจากนี้จะช่วยในการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียกใช้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้แล้วมาใช้งานก็จะกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บไปวิเคราะห์เพื่อประกอบ การตัดสินใจในเชิงบริหารจัดการ หรือเพื่อการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนได้อย่างมีข้อมูลสนับสนุนมากขึ้น โดยการพัฒนาของระบบข้อมูลของกองทุนสวัสดิการชุมชน จะเป็นการนำใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนางาน และพัฒนาคน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหลายประการ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนมีฐานข้อมูลสมาชิกและรายงานสถานะการเงินที่เป็นปัจจุบัน มีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เกิดแผนการพัฒนาจากการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุน มีรายงานสรุปผลการดำเนินงานกองทุนต่อสมาชิกทุกปี มีระบบมาตรฐานด้านการบริหารจัดการข้อมูล และระบบการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน

จะเห็นได้ว่า การจัดการฐานข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็น การจัดการข้อมูลจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อผู้บริหารกองทุนได้รับข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารฯ จำเป็นจะต้องรู้ว่าอะไรเป็นข้อมูลที่สามารถหาได้และจะเข้าถึงข้อมูลนั้นได้อย่างไร การนำข้อมูลนั้นมาช่วยในการตัดสินใจ ในปัจจุบันข้อมูลและสารสนเทศที่จะใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการ ส่วนใหญ่จะถูกเก็บในรูปแบบของแฟ้มข้อมูลและฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ โดยผู้บริหารระดับกลางและระดับล่างมักจะใช้แฟ้มข้อมูล และฐานข้อมูลในการดำเนินงานต่อวันและใช้ในการพัฒนาแผนประกอบ ส่วนผู้บริหารระดับสูงมักจะใช้ข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา การจัดทำแผนกลยุทธ์ต่างๆ สรุปได้ว่าผู้บริหารทุกระดับจะได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเพื่อช่วยในการบริหารและการตัดสินใจ ประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูล (Major Issue in data management) ที่ควรคำนึงถึงประกอบด้วย

1. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล (Access) ได้ง่าย รวดเร็วและถูกต้อง จะต้องมีการกำหนดสิทธิในการเรียกใช้ข้อมูลตามลำดับความสำคัญของผู้ใช้ ในกรณีของกองทุนสวัสดิการฯ อาจกำหนดให้ประธานกองทุน เลขานุการกองทุน หรือเหรัญญิกของกองทุนเป็นผู้ที่มีสิทธิในการเรียกใช้ข้อมูล
2. ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Security) ข้อมูลที่จัดเก็บไว้จะต้องมีระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อป้องกันการจารกรรมข้อมูล โดยอาจกำหนดเป็นรหัสในการเข้าถึงข้อมูล สำหรับผู้ที่มีสิทธิในการเรียกใช้ข้อมูลของกองทุนได้เท่านั้น
3. สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขในอนาคตได้ (Edit) ทั้งนี้ เนื่องจากแผนที่วางไว้อาจจะต้องการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ จึงทำให้ต้องมีการจัดระเบียบข้อมูล แก้ไขข้อมูล พร้อมทั้งจัดหาข้อมูลมาเพิ่มเติม โดยอาจจะระบุไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลใดสามารถเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ ซึ่งอาจต้องมีรหัสในการเข้ามาเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน

จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปแนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของ
องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4.1

แผนภูมิที่ 4.1 แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา
อำเภอปัว จังหวัดน่าน